

נחלי הבאר

משיעורי הרה"ח

רבי משה צנעני שליט"א

שב"ק פרשת בלק תשע"ח - י"ז בתמוז

כשבלעם בא לקלל את עם ישראל, היה ממש נס שה' עיכב אותו. משום שלא היה שום איתערותא דלתתא, לא הייתה שום תפילה. כי אם הייתה מלחמה, עם ישראל היו מתפללים לה'. אבל כאן הם בכלל לא ידעו שיש אחד שעומד על הר ממולם ורוצה לקלל אותם. וזה מה שקוראים בהפטרות "עמי זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וכו' למען דעת צדקות הוי", ובאמת איך עם ישראל זכו לכזה נס, שה' שמר עליהם? הרי על כל דבר צריך איתערותא דלתתא?

אלא מי שנמצא עם הצדיק הוא לא צריך לעשות שום איתערותא דלתתא, הצדיק עושה בשבילו הכל. ועצם מה שהוא מקורב לצדיק, זה האיתערותא דלתתא שלו.

כי הצדיק הוא מחבר עליונים ותחתונים ושומר על מי שמקורב אליו. "ואין בעל הנס מכיר בניסו", אדם נמצא עם הצדיק, הוא בכלל לא יודע כמה ניסים קורים איתו. והצדיק מוריד לכל אחד אור במידה וצמצום. כי לפעמים מדי אור זה מוזק, כמו שקרה ל"ערב רב", האור של מתן תורה הויק להם והם עשו עגל. כשאדם נמצא עם הצדיק הכל נעשה מאליו, לא צריך שום איתערותא דלתתא. כמו במלאכת המשכן, שתוך חודשיים גמרו את הכל. ולכא' איך הם הצליחו לבנות את המשכן כ"כ מהר? אלא אומר הוזהר שהשכינה התלבשה בידים שלהם! ועשתה את הכל! וכך גם כשאדם נמצא עם הצדיק, הכל נעשה מאליו. כמו שאמר הקב"ה לאברהם "שב לימיני עד אשית אויבך הדום לרגליך" תשב תלמוד והכל יהיה נעשה לך, כל המלחמות יהיו לך בלעדיך. וזה מה שכתוב על דוד "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם" שדוד נלחם עם הפלישתים והרג אותם, והוא היה מלך שרק דרך אחרי האויבים שלו. והיה מלך שזה יהושפט שאמר אני רק שר, ובגלל שהיה שר ה' עשה בשבילו את הכל. וחזקיהו הלך לישון, מה הכוונה שהוא הלך לישון, הרי היה ליל הסדר? אלא הוא לא עשה כלום רק אמר את ההגדה וה' עשה את הכל.

אדם צריך להיות רגוע ושליט. אתה נמצא עם הצדיק, הצדיק מסדר לך את הכל. מה יש לך לדאוג הצדיק יעשה בעבורך את הכל. כי עיקר הבעיה שלנו היום, שכולם מלאים בדאגות. כמו שכתוב שהדגה בלעה את יונה, אומר הוזהר שזה הולך על היום, שכולם מלאים בדאגות, דגה - דאגה. ואפילו שעכשיו אדם מסתדר טוב ויש לו את כל הדברים, ר' לוי יצחק בנדר אמר שמה שיש לאדם פשוט היום ארוחת בוקר, באומן לא היו כאלו דברים גם לא בשבת. היום לכולם יש אוכל בשפע. ואעפ"כ אדם כל הזמן דואג מה יהיה.

מה אתה חושב מה יהיה אח"כ? הרי עכשיו יש לך הכי טוב?

וזה מה שכתוב במלחמה שהייתה ליעקב עם המלאך "ויתקע בכף ירכו" שהמלאך תקע ליעקב בירך. אומר ר' נתן שזה הדורות שלנו. ומה הוא הכנים לנו עצבות ודאגות, כל הזמן אדם הולך עם עצבות ודאגה. הרי אתה נמצא עם הצדיק, והצדיק יעשה בשבילך הכל. מה אתה דואג תתחיל לשמוח. [וכל התכונות שאדם מתכנן בסוף הוא רואה שלא יוצא מזה כלום. כשהרב היה בגלות עשו הרבה אסיפות, ותכננו כל מיני דברים. ובסוף לא יצא כלום מכל התכונות האלה, רק היה ביטול תורה, רואים שהצדיק מסדר את הכל].

וכשבלעם רצה לקלל את עם ישראל אומר רבינו הקדוש - לכל אחד יורד אור מאיתו יתברך והאור היורד לכל אחד מצמיח לכל אחד כפי כלי המוח שלו. ובלעם היה מסואב, אמור היה לדרת לו צירופים רעים. וכך הוא רצה לקלל את עם ישראל. ופתאום בלעם רואה שיורד לו צירופים טובים. והוא לא הבין מה קורה כאן. כי באמת הצדיק הוריד לו את האור מצויד כבר לטובה. ובפעם האחרונה, הוא לא רצה לקלל אותם הוא רק רצה להסתכל עליהם. ועי"ז הוא רצה להכנים בהם עין הרע וכך לכלות אותם. כי היה לבלעם כוונת עין רעה, שהוא היה מחריב מדינות ע"י העין הרעה שלו. ובהתחלה הוא הסתכל על שאר השבטים, ואז כתוב "וירד עליו רוח אלוקים", ולכא' איך יכול להיות שירד על בלעם המגעיל והמסואב "רוח אלוקים"?

אלא הפסוק "וירד עליו" לא מדובר על בלעם אלא על עם ישראל ירד רוח אלוקים, כי השכינה, שזה רחל אמינו, ירדה וסככה על עם ישראל. ועי"ז זה בלעם לא ראה כלום. ורחל החזירה טובה לעם ישראל על מה שיוסף הציל אותה מהעין הרע כשהם הגיעו לעשו. כי יוסף עמד לפניה כדי שעשיו לא יראה אותה. ולכן עכשיו היא ירדה והצילה את עם ישראל מהעין הרע של בלעם. וצריך לדעת שבלעם בהתחלה כן היה טוב, זה לא שישיר הוא היה רע. אבל הוא רק רצה לראות מראות אלוקים וחזיונות, אבל על הגוף שלו הוא לא עבד. ולכן הוא נפל, בגלל הגוף שלו. אבל משה רבינו עבד על הגוף שלו, קידש את הגוף שלו. כי באמת בלעם היה לו נקודה יותר גבוהה ממשוה. כי הוא התנבא על מלחמת גוג ומגוג, מה שמשוה לא התנבא. ובלעם ברח כאלה ברכות נפלאים. אבל זה היה רק איזה נקודה בתוכו שדבריה, זה לא היה הוא עצמו. ולכן גם האתון דברה, להראות שמה שבלעם מתנבא, זה בכלל לא הוא, אלא איזה משהו בתוכו שמדבר. וגם עשיו, אומר "היכל הברכה" שהוא היה פי אלף יותר מיעקב, רק הוא לא עבד על המידות שלו. וכן קין היה יותר מהבל, אבל הם היו צריכים לעבוד על המידות שלהם. ובגלל שהם לא התגברו על זה הם נפלו.